

Załącznik nr 17

Charakterystyka obszaru tematycznego

Historia, geografia i wiedza o społeczeństwie

Spis treści

Wprowadzenie	1
I. Treści kształcenia – historia	2
II. Treści kształcenia – geografia	7
III. Treści kształcenia – wiedza o społeczeństwie	11

Wprowadzenie

Uczeń przybywający do obcego kraju ma przed sobą wiele wyzwań, w tym dostosowanie się do nowego środowiska, kultury, języka i systemu edukacji. W tym kontekście najważniejszym celem nauki historii może być zrozumienie kontekstu kulturowego i historycznego kraju, do którego uczeń się przeprowadził.

Z historią spotykamy się na różnych płaszczyznach - od lokalnych wydarzeń po powszechne dzieje. Historia danego narodu stanowi źródło jego tożsamości, pozwala zrozumieć teraźniejszość, kształtuje wartości takie jak wolność, patriotyzm, tolerancja, odpowiedzialność i rozwija umiejętności krytycznego myślenia i analizy. Poprzez naukę historii uczymy się szacunku dla tradycji, pamięci historycznej, prawdy oraz rozwijamy poczucie obywatelskie i miłość do kraju pochodzenia i kraju pobytu. Ta wiedza pomaga w budowaniu przyszłości, nie można bowiem budować przyszłości narodu bez odwołania do jego korzeni i dziedzictwa.

Historia jest nie tylko zbiorem faktów, dat i wydarzeń, ale również opowieścią o ludziach, ich heroizmie, codziennych trudach i wyborach. To przekazywane pokoleniom doświadczenie, które pozwala nam unikać błędów z przeszłości i rozwijać się jako społeczeństwo. Ponadto, historia pomaga nam zrozumieć różnice kulturowe, buduje empatię i szacunek dla innych tradycji i światopoglądów. Poprzez zgłębianie historii uczymy się także szacunku dla dziedzictwa przodków oraz zdolności do analizy i interpretacji różnych źródeł informacji. To

umożliwia nam spojrzenie na świat w szerszym kontekście i podejmowanie mądrych decyzji dla przyszłości.

I. Treści kształcenia – historia

E-materiały edukacyjne z historii łączą się treściami realizowanymi w zakresie edukacji wczesnoszkolnej, geografii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego.

E-materiał edukacyjny z historii będzie zawierał ćwiczenia o różnym stopniu trudności odpowiadającym umiejętnościom językowym uczniów i uczennic (poziom A1, A2, B1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego). Przygotowanych zostanie 25 e-materiałów edukacyjnych z historii, uwzględniających kluczowe zagadnienia i treści.

Cele nauki historii dla ucznia przybywającego do naszego kraju

1. Zrozumienie kultury i tradycji – nauka historii pozwala uczniowi na zgłębienie kultury, tradycji, wartości i zwyczajów nowego kraju. Poznanie historii narodu może pomóc zrozumieć, dlaczego ludzie w danym kraju zachowują się w określony sposób i jakie są główne wartości społeczeństwa.
2. Zaaklimatyzowanie się – poznanie historii obcego kraju może pomóc uczniowi w zaaklimatyzowaniu się. Zrozumienie, jakie wydarzenia i postaci są dla mieszkańców tego kraju ważne, może ułatwić nawiązywanie relacji i budowanie więzi z lokalnym społeczeństwem.
3. Poszerzanie horyzontów – nauka historii może pomóc uczniowi w zrozumieniu różnorodności kulturowej i społecznej świata, a tym samym w budowaniu tolerancji i akceptacji dla innych kultur i przekonań.
4. Rozwinięcie umiejętności językowych – nauka historii w nowym języku może pomóc w rozwijaniu umiejętności językowych. Poprzez czytanie, analizowanie tekstów historycznych i uczestnictwo w dyskusjach uczniowie mogą doskonalić swoje umiejętności komunikacji w obcym języku.
5. Kształtowanie tożsamości - poznanie historii nowego kraju może pomóc uczniowi w zrozumieniu własnej tożsamości w kontekście nowego otoczenia. Może pomóc w ukształtowaniu poczucia przynależności i zrozumienia swojej roli w nowym społeczeństwie.

Spośród podanych w podstawie programowej do nauczania historii w szkole podstawowej szczegółowych treści kształcenia najważniejsze dla ucznia przybywającego do Polski i poznającego jej historię od podstaw z punktu widzenia koncepcji e-materiałów edukacyjnych są:

Klasa IV

I Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;
- 2) zna legendy o początkach państwa polskiego;

II Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 2) wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi;
- 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;
- 4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.

III Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

- 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;
- 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie;
- 3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;
- 4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle i zwycięstwie grunwaldzkim;
- 5) wielkich Polakach - Mikołaju Koperniku, Tadeuszu Kościuszcze, Marii Skłodowskiej-Curie, Józefie Piłsudskim, papieżu Janie Pawle II, bohaterach „Solidarności”.

Klasy V-VIII

I Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

- 1) sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów oraz przedstawia jego genezę;
- 2) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;
- 3) charakteryzuje rozwój i kryzys monarchii Bolesława Chrobrego i Mieszka II;
- 4) charakteryzuje odbudowę i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- 5) przedstawia dokonania Bolesława Krzywoustego; opisuje konflikt z Cesarstwem Niemieckim;
- 6) opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

II Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń:

- 1) umieszcza w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbitcia dzielnicowego;
- 2) opisuje przyczyny oraz wskazuje skutki rozbitcia dzielnicowego;

III Polska w XIV i XV wieku. Uczeń:

- 1) analizuje dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej;
- 2) opisuje związki Polski z Węgrami w XIV i XV wieku;
- 3) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Wielkim Księstwem Litewskim;
- 4) porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV i XV wieku;

IV „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń:

- 1) umieszcza w czasie i opisuje najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;

2) przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji, uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich;

V. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;
- 2) omawia przebieg i znaczenie potopu szwedzkiego;
- 3) dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku;
- 4) charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego;
- 5) omawia zjawiska świadczące o postępie gospodarczym, rozwoju kultury i oświaty;
- 6) ocenia pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.

VI Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Uczeń:

- 1) podaje przykłady naprawy państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej;
- 2) sytuje w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja;
- 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i przedstawia jej następstwa;

VII Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku. Uczeń:

- 1) sytuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej;
- 2) przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego;
- 3) rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej.

VIII Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

- 1) omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich;
- 2) charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).

IX Ziemie polskie w latach 1815–1848. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- 2) charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji;
- 3) przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach;

X Powstanie styczniowe. Uczeń:

- 1) omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862;
- 2) omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach;
- 3) charakteryzuje formy represji popowstaniowych.

XI I wojna światowa. Uczeń:

- 1) wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie;
- 2) omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie;
- 3) charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej;
- 4) opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji.

XII Sprawa polska w czasie I wojny światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;
- 2) omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 r., rola Stanów Zjednoczonych i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.;
- 3) ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwowotwórcze podczas wojny.

XIII II Rzeczpospolita w latach 1921–1939. Uczeń:

- 1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego;
- 2) charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.;
- 3) omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego;
- 4) opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 r.);

XIV Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;
- 2) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;
- 3) ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;
- 4) podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

XV Droga do wojny. Uczeń:

- 1) opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego: od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium;
- 2) charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;
- 3) wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow.

XVI Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
- 2) opisuje i omawia etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;
- 3) podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem.

XVII Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

- 1) porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;
- 2) wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna);
- 3) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;
- 4) charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;
- 5) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

XVIII Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie;
- 2) umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
- 3) przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

XIX Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
- 3) przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
- 4) opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

XX Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów (rola Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, referendum ludowe, wybory w 1947 r.);
- 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni [wyklęci]).

XXI Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:

- 1) przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;
- 2) omawia system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
- 3) wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 r. (powstanie poznańskie) oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r.

XXII Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRR;
- 2) charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich;
- 3) wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych;
- 4) opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980;

- 5) przedstawia rolę Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
- 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 r.;
- 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

XXIII Dekada 1981–1989. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
- 2) przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
- 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

XXIV Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

XXV Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń:

- 1) przedstawia i sytuuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
- 2) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.;
- 3) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.

II. Treści kształcenia – geografia

E-materiały edukacyjne z geografii łączą się treściami realizowanymi w zakresie edukacji wczesnoszkolnej, historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego. E-materiał edukacyjny z geografii będzie zawierał ćwiczenia o różnym stopniu trudności odpowiadającym umiejętnościom językowym uczniów i uczennic (poziom A1, A2, B1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego).

Zostanie przygotowanych 15 e-materiałów edukacyjnych z geografii, uwzględniających kluczowe zagadnienia i treści.

Nauka geografii Polski przez dzieci i młodzież przybywających z zagranicy do polskiego systemu edukacyjnego przynosi wiele korzyści. Pozwala im zrozumieć środowisko, dziedzictwo i kulturę kraju, z którego pochodzą ich rówieśnicy. Znajomość pojęć i zagadnień geograficznych może ułatwić przybyłym uczniom dostosowanie się do nowego otoczenia, zwiększając ich poczucie przynależności i integracji z lokalną społecznością. Znajomość geografii kraju, w którym dzieci i młodzież się znaleźli ma ogromne znaczenie praktyczne – może ułatwiać przemieszczanie się czy pomagać w orientacji przestrzennej. Ponadto zmniejsza poczucie niepewności podczas rozmów z rówieśnikami na temat podróży i miejsc, które odwiedzili.

Nauka geografii Polski może rozbudzać zainteresowanie nauką o świecie, jego bogactwie geograficznym i kulturowym oraz dostarczać wiedzy o zależnościach i powiązaniach na

poziomie lokalnych i globalnym, a także ułatwić zrozumienie procesów i przemian społecznych, politycznych oraz gospodarczych.

Kluczowe zagadnienia i treści:

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym.
2. Podstawowe informacje geograficzne – dzieci i młodzież powinni poznać podstawowe informacje o Polsce takie jak położenie geograficzne, granice i państwa sąsiadujące, główne miasta, rzeki, pasma górskie i inne ważne obiekty geograficzne.
3. Regiony Polski – dzieci i młodzież powinni uczyć się o różnych regionach Polski, na przykład Podhalu czy Kaszubach, ich specyficznych cechach geograficznych, kulturze i tradycjach.
4. Historia i dziedzictwo kulturowe – ważne jest, aby dzieci i młodzież poznali podstawowe fakty z historii Polski oraz kulturowe dziedzictwo kraju, jak znane postaci związane z danym miejscem, wydarzenia historyczne, tradycje, folklor i sztuka.
5. Ochrona środowiska – edukacja ekologiczna jest niezwykle istotna. Dzieci i młodzież powinni zrozumieć wyzwania związane z ochroną środowiska w Polsce, takie jak zmiany klimatyczne, ochrona przyrody, odnawialne źródła energii i zrównoważony rozwój. Istotne jest rozwijanie u dzieci poczucia współodpowiedzialności za środowisko.
6. Mapy i umiejętność orientacji – nauka korzystania z map i planów zarówno tradycyjnych jak i elektronicznych oraz umiejętność orientacji w przestrzeni geograficznej są kluczowe, zwłaszcza dla osób przybywających do nowego miejsca. Należy rozwijać umiejętność korzystania z fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych.
7. Podstawy języka polskiego – choć nie jest to bezpośrednio związane z geografią, podstawowa znajomość języka polskiego może być pomocna dla dzieci i młodzieży w zrozumieniu i komunikacji z lokalną społecznością.

Spośród podanych w podstawie programowej do nauczania geografii w szkole podstawowej szczegółowych treści kształcenia, najważniejsze z punktu widzenia ucznia przybywającego do Polski i poznającego jej geografię od podstaw są:

KLASA IV

I Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy. Uczeń:

- 1) stosuje legendę mapy do odczytywania informacji oraz skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi obiektami;
- 2) rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu Polski;
- 3) czyta treść mapy Polski;
- 4) czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do elementów środowiska geograficznego obserwowanych w terenie.

II Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże

Słowińskie), wielkowiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska). Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie położenie krain geograficznych Polski;
- 2) przedstawia główne cechy krajobrazów Polski oraz wykazuje ich zróżnicowanie;
- 3) rozpoznaje krajobrazy Polski w opisach oraz na filmach i ilustracjach;
- 4) przedstawia podstawowe zależności między składnikami poznawanych krajobrazów;
- 5) opisuje zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców wybranych krain geograficznych Polski;
- 6) opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz wskazuje je na mapie;
- 7) przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka.

KLASY V – VIII

III Sąsiedzi Polski: Uczeń:

- 1) przedstawia przykłady atrakcji turystycznych sąsiadujących państw
- 2) charakteryzuje relacje Polski z krajami sąsiadującymi;
- 3) rozumie potrzebę kształtowania dobrych relacji Polski z jej sąsiadami.

IV Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski. Uczeń:

- 1) określa położenie fizyczno-geograficzne i polityczne Polski, wskazuje na mapie przebieg jej granic (w tym morskich wód wewnętrznych);
- 2) odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy;
- 3) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje skrajne punkty Polski oraz wyjaśnia konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej ich obszarów;
- 4) podaje nazwy województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie;
- 5) prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski;
- 6) charakteryzuje elementy klimatu Polski;
- 7) wyjaśnia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę;
- 8) charakteryzuje środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego oraz przyczyny degradacji jego wód;
- 9) rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) oraz wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości Polski;
- 10) wymienia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje na mapie parki narodowe oraz podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu;
- 11) podaje argumenty za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego;
- 12) wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski oraz omawia ich znaczenie gospodarcze;
- 13) przyjmuje postawę współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego Polski.

V Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, wykształcenia, zatrudnienia); migracje Polaków na tle współczesnych ruchów migracyjnych w Europie; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; atrakcyjność turystyczna Polski.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Polski na podstawie map tematycznych;
- 2) charakteryzuje struktury płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku;
- 3) porównuje zmiany w przyroście naturalnym i rzeczywistym ludności w Polsce i wybranych krajach Europy;
- 4) formułuje hipotezy dotyczące przyczyn i skutków migracji zagranicznych w Polsce;
- 5) porównuje i wyjaśnia zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i wyznaniowe ludności Polski i wybranych państw europejskich;
- 6) wykazuje znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju kraju oraz określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich;
- 7) porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich oraz określa jego przyczyny i skutki w Polsce;
- 8) analizuje poziom urbanizacji w Polsce i Europie, rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz identyfikuje przyczyny rozwoju największych polskich miast;
- 9) charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości położone w Polsce, dokonując refleksji nad ich wartością;
- 10) podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej;
- 11) jest świadomy tego, że może mieć w przyszłości wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy i kulturowy Polski.

VI Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Uczeń:

- 1) analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej oraz określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi na przykładzie Dolnego Śląska i Małopolski;
- 2) analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki na przykładzie województw pomorskiego i łódzkiego;
- 3) identyfikuje związki między rozwojem dużych miast a zmianami w strefach podmiejskich w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu, stylu zabudowy oraz struktury ludności na przykładzie obszarów metropolitalnych Warszawy i Krakowa;
- 4) określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach.

VII Własny region: źródła informacji o regionie; dominujące cechy środowiska przyrodniczego, struktury demograficznej oraz gospodarki; walory turystyczne; współpraca międzynarodowa. Uczeń:

- 1) wskazuje położenie regionu geograficznego, w którym mieszka, na mapie Polski; określa obszar utożsamiany z własną „małą ojczyzną” jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym (np. gmina–miasto, wieś, dzielnica dużego miasta lub układ lokalny o nieokreślonych granicach administracyjnych)
- 2) charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych;
- 3) rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”
- 4) przedstawia atrakcyjność „małej ojczyzny” jako miejsca zamieszkania na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach;
- 5) identyfikuje się z „małą ojczyzną” i czuje się za nią współodpowiedzialny.

III. Treści kształcenia – wiedza o społeczeństwie

E-materiały edukacyjne z wiedzy o społeczeństwie łączą się treściami realizowanymi w zakresie edukacji wczesnoszkolnej, historii, geografii i języka polskiego. E-materiał edukacyjny z wiedzy o społeczeństwie, podobnie jak z pozostałych zakresów tematycznych, powinien zawierać ćwiczenia o różnym stopniu trudności odpowiadającym umiejętnościom językowym uczniów i uczennic (poziom A1, A2, B1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego).

Przygotowanych zostanie 10 e-materiałów edukacyjnych z wiedzy o społeczeństwie, uwzględniających kluczowe zagadnienia i treści.

Wiedza o społeczeństwie nie tylko ułatwia adaptację ucznia i uczennicy przybywających z zagranicy do polskiego systemu edukacyjnego w nowym środowisku, ale także wspiera rozwój osobisty i społeczny ucznia, pomagając mu zrozumieć i akceptować różnice kulturowe oraz uczestniczyć w życiu społecznym nowego dla niego kraju w bardziej świadomy sposób. Zrozumienie systemu politycznego, historii Polski i aktualnych wydarzeń jest kluczowe dla budowania postawy świadomego członka społeczeństwa obywatelskiego. Edukacja w tym zakresie pomaga uczniowi zrozumieć mechanizmy rządzenia w Polsce, obecne w niej struktury społeczne oraz sprzyja kształtowaniu u ucznia postaw obywatelskich.

Treści i umiejętności:

I Wiedza i rozumienie.

Uczeń powinien nauczyć się wyjaśniać podstawowe aspekty życia społecznego, zrozumieć znaczenie demokratycznych procedur, znać zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i organy władzy publicznej. Ponadto, musi posiadać podstawową wiedzę na temat praw człowieka, mediów oraz zagadnień międzynarodowych, umożliwiając interpretację wydarzeń społecznych.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń powinien umieć znaleźć informacje na temat życia społecznego i wykorzystać je do własnych wypowiedzi na temat wydarzeń społecznych.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń powinien rozwijać umiejętność rozpoznawania potrzeb swoich oraz innych ludzi, planowania dalszej edukacji z uwzględnieniem swoich umiejętności i zainteresowań, a także rozumieć związek między godnością a prawami przysługującymi mu jako obywatelowi. Powinien rozpoznać swoje prawa i obowiązki oraz przypadki łamania praw w otoczeniu, szukać rozwiązań dla problemów otaczającego go świata.

IV Komunikowanie i współdziałanie:

Uczeń powinien komunikować się w sprawach życia społecznego, dyskutować, przedstawiać swoje argumenty, współpracować z innymi, wykazywać konieczność współdziałania w życiu społecznym oraz korzystać z prostych procedur i instytucji życia publicznego.

Najważniejsze treści kształcenia z zakresu wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej, z punktu widzenia ucznia przybywającego do Polski i poznającego od podstaw jej historię i funkcjonowanie to:

I Społeczna natura człowieka. Uczeń:

- 1) przedstawia zasady komunikowania się;
- 2) wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie;
- 3) rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- 4) podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
- 5) uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów.

II Rodzina. Uczeń:

- 1) charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny;
- 2) analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- 3) wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe;
- 4) wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego; planuje jego budżet.

III Szkoła i edukacja. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego;
- 2) charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego; wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego;
- 3) wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone;

4) planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy.

IV Prawa człowieka. Uczeń:

- 1) uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- 2) wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka; wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka;
- 4) wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;
- 5) wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań;
- 6) przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

V Nietłeni wobec prawa. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
- 2) przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować;
- 3) wyjaśnia, na jakich zasadach nietłeni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
- 4) przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.

VI Społeczność lokalna. Uczeń:

- 1) przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy); podaje, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy; przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd; posługuje się formularzami urzędowymi;
- 2) podaje, kto pełni funkcje wójta/burmistrza/prezydenta miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
- 3) znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
- 4) rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów.

VII Społeczność regionalna. Uczeń:

- 1) znajduje i przedstawia podstawowe informacje o regionie, w którym przebywa, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje na mapie województwo, w którym przebywa;
- 2) podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy, np. wyrobić paszport;

3) przedstawia tradycje i zwyczaje społeczności regionu, w którym obecnie przebywa.

VIII Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną; przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- 2) wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela;
- 3) analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- 5) uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom.

IX Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

- 1) nazywa cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;
- 2) przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
- 3) przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
- 4) uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym;

X Środki masowego przekazu. Uczeń:

- 1) przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;
- 2) znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- 3) przedstawia funkcje reklamy i krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy;

XI Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

- 1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa;
- 2) wyjaśnia zasadę suwerenności narodu;
- 3) wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;

- 4) wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego;
- 5) wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego;
- 7) wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii;
- 8) wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy;

XII Sprawy międzynarodowe. Uczeń:

- 1) przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących;
- 2) przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
- 3) formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie.